

17.08.2021

Progresjonsplan for rammeplanens innhold og fagområder, samt samisk språk og kultur, trafiksikkerhetsarbeid og digital praksis.

Saga Barnehage

Anita Wahl
ALTA KOMMUNE

Innhold

Progresjonsplan for arbeidet med rammeplanens innhold og fagområder	2
FAGOMRÅDE: Kommunikasjon, språk og tekst	3
FAGOMRÅDE: Kropp, bevegelse, mat og helse	4
FAGOMRÅDE: Kunst, kultur og kreativitet	5
FAGOMRÅDE: Natur, miljø og teknologi	6
FAGOMRÅDE: Antall, rom og form	7
FAGOMRÅDE: Etikk, religion og filosofi	8
FAGOMRÅDE: Nærmiljø og samfunn	9
SAMISK SPRÅK OG KULTUR	10
TRAFIKKSIKKERHETSARBEID	11
DIGITAL PRAKSIS	12

Progresjonsplan for arbeidet med rammeplanens innhold og fagområder

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter» (Rammeplan for barnehagen, 2017).

Begrepet «progresjonsplan» kan oversettes med «utviklingsplan». I barnehagen er progresjonsplanen satt med utgangspunkt i rammeplanens 7 fagområder, og den er et arbeidsredskap for personalet.

Det enkelte fagområdet opptrer aldri isolert – en og samme aktivitet inneholder momenter fra flere områder, og den spontane kommunikasjonen i sosialt samspill i lek, aktiviteter og hverdagsituasjoner kan knyttes til forskjellige områder. Ofte vil ett være kjernen i et temaopplegg eller en aktivitet, mens elementer fra ett eller flere av de andre fagområdene kommer inn som sidetemaer eller hjelpemidler.

Målet med progresjonsplanen er:

- ✓ Å skape felles forståelse for hva barn i barnehagen skal oppleve, erfare og lære i løpet av barnehagetiden
- ✓ Å kvalitetssikre tilbudet til barna
- ✓ Sikre at personalet jobber målrettet for å gi barn opplevelser, utvikling og læring
- ✓ Danner grunnlag for planlegging gjennom året
- ✓ Kan brukes som grunnlag for foreldresamarbeid

Barnehagens formål og innhold:

- ✓ Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg
- ✓ Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek
- ✓ Barnehagen skal fremme danning
- ✓ Barnehagen skal fremme læring
- ✓ Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap
- ✓ Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

Barnehagens verdigrunnlag:

- ✓ Barn og barndom
- ✓ Demokrati
- ✓ Mangfold og gjensidig respekt
- ✓ Likestilling og likeverd
- ✓ Bærekraftig utvikling
- ✓ Livsmestring og helse

FAGOMRÅDE: Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

- Uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter
- Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter
- Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd
- Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord
- Møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer
- Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale
- Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråsuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunne uttrykke seg gjennom å bruke kroppsspråk • Benevne enkle begreper og handlinger • Få mulighet til å delta på samlinger med sang, rim og regler • Mulighet til å delta i mindre grupper • Oppleve høytlesning og bruk av konkrete • Bli kjent med kjente eventyr • Gjenkjenne sitt eget navn • Bli kjent med «venneprogrammet» • Gjenkjenne bilder/gjenstander, samt uttrykke dette verbalt eller nonverbalt. 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjenne igjen det skrevne navnet sitt • Delta i enkle rim, regler og sanger. • kunne delta i lesegrupper, og høre litt lengre bildebøker • Føre korte samtaler med mening og innhold. • Lytte til og gjenkjenne lyder. • Lytte til hverandre. • Vente på tur. • Kunne uttrykke sine følelser verbalt • Bruke enkle spilleregler i lek • Bli kjent med «Hjerteprogrammet» • Kunne delta i rollelek • Kjenne igjen ulike dyr 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjenne igjen bokstaver fra navnet sitt. • Kjenne til at det er ulike måter å kommunisere og uttrykke seg på (TTT, digitalt, skriftform, muntlig) • Kunne enkle rim og regler. • kunne delta på regel- og sangleker • kunne delta i lese-gruppe med bøker med mer tekst. • Kunne ha en dialog med variert tema og ordforråd. Få forståelse for at ulike ord kan være det samme (eks kroppen består av mange ulike deler) • Kunne uttrykke seg og skape engasjement hos andre/få andre med. • Begynnende skriving i form av bruk av bokstaver (eks lage handleliste i rolleleken) • Bli kjent med «Hjerteprogrammet» • Være i rollelek over tid • Kunne dramatisere/gjenskape/fortelle kjente eventyr gjennom leken • Ha forståelse og kjennskap til at det finnes flere ulike språk i verden (vi er ulike)

FAGOMRÅDE: Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

Gjennom arbeidet med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer inne og ute, året rundt
- Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold
- Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper
- Opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer
- Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser
- Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser
- Får innsikt i matens oppfinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få mulighet til å gå ujevnt terreng • Variert pålegg hver dag • Barna skal få bekreftelse på sine følelser og signaler • Faste rutiner på primær behov og hygiene • Barna skal få oppleve mestring og utfordring på sitt eget nivå • Barna skal få utvikle sin sosiale kompetanse 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få mulighet til å gå lengre turer i nærmiljøet. • få utvikle grov-motorikken fra hoppe til hinke. • Kunne vaske hendene selv. • Få erfaring med uteaktiviteter i alle årstidene. • Selvstendighetstrening- av og på kledning • Få en begynnende forståelse for hvor maten kommer i fra • Få kjennskap til egen kropp • Delta i matlaging 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få mulighet til å utvikle glede ved å bruke kroppen sin allsidig. • delta/forstå enkle regelleker. • Få kjennskap til sunt kosthold. • Kunne stå på ett ben. • Kunne finmotoriske akt. som f. eks klipping, liming, perling osv. • Kunne bruke blyantgrep. • Beherske av- og påkledning • Ha kjennskap til hvorfor vi må ha god hygiene • Ha erfaring med hvordan kroppen fungerer

FAGOMRÅDE: Kunst, kultur og kreativitet

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna:

- Har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer
- Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- Bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne
- Møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre
- Bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk
- Opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna skal kunne gi uttrykk for ønsket aktivitet. • Ha en begynnende forståelse for kulturen på avdelingen • Barna skal få mulighet til å bruke fantasi til å skape 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få delta i dans og drama av enkle fortellinger. • Kunne primærfargene; rød, gul og blå. • Kunne bruke blyant og pensel • Vise at de kan bruke fantasi og kreativitet i språk og estetiske uttrykk. 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunne primærfargene og svart og hvit. • kunne uttrykke seg estetisk gjennom tegning, dans, drama og sang. • Kunne velge egne uttrykk i tegning og forming. • Kunne delta i rollespill

FAGOMRÅDE: Natur, miljø og teknologi

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever og utforsker naturen og naturens mangfold
- Får gode opplevelser med friluftsliv året rundt
- Opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover
- Får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen
- Får kunnskap om dyr og dyreliv
- Lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi
- Får kjennskap til menneskets livssyklus

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna skal ha mulighet til å være ute i naturen og bruke den igjennom hele året • Være med på turer i nærmiljøet • Få erfaringer med ulike årstider • Få kjennskap til naturen og hvordan vi tar vare på den • Få en begynnende kjennskap til menneskets livssyklus (Fødsel, døden) • Erfare at digitale hjelpemidler kan benyttes til dokumentasjon og etterarbeid; iPad, Bookcreator. 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ha mulighet til å være ute i naturen og bruke den gjennom hele året • Være med på turer i nærmiljøet • Få kjennskap til ulike årstider: hva skjer? • Få kjennskap til hvordan vi tar vare på naturen. • Erfare at digitale hjelpemidler kan benyttes til dokumentasjon og etterarbeid; iPad, Bookcreator. • Kjenne til ulike dyregrupper: eks husdyr, kjæledyr, ville dyr • Lære seg omsorg for det levende i naturen • Lære seg gode holdninger og respekt for naturen. • Ha kjennskap til menneskets livssyklus: fødsel, baby, barn, voksen, gammel, døden • Bruke digitale hjelpemidler til planlegging, undersøkelse, dokumentasjon og etterarbeid; iPad, Bookcreator. 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få undre og eksperimentere med elementene jord, luft, ild og vann. • Vite forskjellen på årstidene, samt være ute i naturen gjennom hele året. • Vite hvordan vi ferdes i naturen og hvordan vi tar vare på den • Ha kunnskap om de forskjellige årstidene, samt vite forskjellen på dem. • Ha kjennskap til menneskets livssyklus: fødsel, baby, barndom, ungdom, voksen, alderdom. • Lage konstruksjoner av ulike materialer og utforske muligheter som ligger i redskaper og teknologi; Bruke digitale hjelpemidler til planlegging, undersøkelse, dokumentasjon og etterarbeid; iPad, Bookcreator etc.

FAGOMRÅDE: Antall, rom og form

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna:

- Oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger
- Utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper
- Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på
- Erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse
- Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse
- Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter
- Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Barna skal <ul style="list-style-type: none"> - Få kjennskap til ulike tall og former (Trekant, Firkant og sirkel) - Få kjennskap til begreper som over, under, oppå, ved siden av.	Barna skal: <ul style="list-style-type: none"> - Få kjennskap til tellerekken 1-10. - Se forskjell på trekant, firkant og sirkel. - Lære begreper som over, under, oppå, ved siden av. - Spille enkle brettspill	Barna skal: <ul style="list-style-type: none"> - Kunne navnet på 3 geometriske figurer. - Se forskjellen på et tall og en bokstav. - Kjenne til motsatte begreper som størst – minst, yngst – eldst osv. - Ha kjennskap til tallrekken 10-20 - Spille spill

FAGOMRÅDE: Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold. Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett.

Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna:

- Får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen
- Utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål
- Får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier
- Får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen
- Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunne få filosofere sammen med de voksne • Synliggjøre normer og verdier på avdelingen • Få kjennskap om ulike leveregler hjemme • Markere ulike kulturer som er representert på avdelingen • Være med å markere høytider som jul og påske. • Bruke venneprogrammet • Få følelsen av fellesskap og gruppetilhørighet 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vite forskjellen på rett og galt. • Være med å markere høytider som jul og påske. • Løse enkle konflikter ved hjelp av en voksen. • Respektere andre. Se egne og andres følelser og behov, hjelpe hverandre. • Si positive ting til hverandre. • Markere ulike kulturer som er representert på avdelingen • Bruke hjerteprogrammet • Få mulighet til å delta på gudstjeneste 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunne handle etter prinsippet om rett og galt. • Få mulighet til å sette ord på hva de tenker og føler. • få oppleve og mulighet til å undre seg over julebudskapet. • Løse enkle konflikter uten hjelp av en voksen. • Få oppleve og mulighet til å undre seg over påskefortellingen. • Få rom til undring/tenkning rundt spørsmål som opptar dem. • Markere ulike kulturer som er representert på avdelingen • Bruke hjerteprogrammet • Få mulighet til å delta på gudstjeneste

FAGOMRÅDE: Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene. Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. Grupper med langvarig tilknytning til landet defineres som nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener/norskfinner, jøder, skogfinner, rom og romanifolk/tatere.

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna:

- Oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet
- Erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse
- Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- Blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- Blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- Blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur
- Får kjennskap til nasjonale minoriteter

1-2 år (Jeg)	3-4 år (Jeg/du)	5-6 år (Jeg, du, vi)
<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppleve trygghet • bli kjent med seg selv og egne behov • kjenne sin egen familie • bli kjent med eget kjønn (han/hun) • oppleve likebehandling • oppleve mestring og utvikling • bli kjent med barnehagens nærmiljø • bli kjent med eget nærmiljø • bli kjent med tradisjoner i barnehagens årshjul 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bli kjent med samhandling og lære sosiale spilleregler • lære tradisjonsleker • få større kjennskap til nærmiljøet og livet her • få kunnskap om hvordan ta vare på eget nærmiljø • skal oppleve gårdsbesøk, bli kjent med ulike husdyr – det å være bonde. • bruke gymsalen • besøke institusjoner som; kirke, bibliotek, rådhus, sykehjem • få besøk av politi/brannvesen/ambulanse • få kjennskap til førstehjelp • lære å ferdes trygt i trafikken til fots og på sykkel 	<p>Barna skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bli kjent med Alta/Norge i forhold til verden • bli kjent med at vi er i et kulturelt mangfold • vite at det finnes mange levesett, familieformer og tradisjoner • lære å mestre livsendringer (skilsmisse, tap av kjente (flytting, sykdom, dødsfall))

SAMISK SPRÅK OG KULTUR

Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur

Innholdet i barnehagetilbudet til samiske barn (...) skal tilpasses barnas samiske bakgrunn. Dette innebærer at samiske barn og foreldre har rett til å forvente at personalet har kjennskap til, og legger vekt på, at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold. Det skal legges til rette for at barna også kan få møte samisk språk.

Fagområder hvor samisk tilrettelegging er direkte relevant eller nevnt:

Nærmiljø og samfunn: Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon

- Blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur

Kunst kultur og kreativitet:

- Opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet

Kommunikasjon, språk og tekst: (...) møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-formal-og-innhold/barnehager-samiske-barn/> med praksisfortellinger og refleksjonsverktøy

<https://kunstkultursenteret.no/wp-content/uploads/2019/01/Inspirasjonshefte-samisk.pdf>

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<ul style="list-style-type: none"> • Lytte til samisk musikk og joik • Lytte til samisk eventyr • Få kjennskap til enkle ord på samisk • Høste fra naturen. • Smake/spise samisk mat. • Bli kjent med samisk håndverksmateriell • Få kjennskap til det samisk flagget • Få se kofte 	<ul style="list-style-type: none"> • Lytte til samisk musikk og joik. Lære samiske barnesanger • Lytte til samisk eventyr og historier • Lære enkle ord på samisk • Høste fra naturen og lære å ta vare på naturen. • Være med på å lage og smake samisk mat. • Bli kjent med samisk duoddji • Få kjennskap til det samiske flagget • Få se kofter fra ulike områder 	<ul style="list-style-type: none"> • Lytte til samisk musikk og joik. Lære samiske barnesanger. • Lytte til samiske eventyr og historie - «mainnas» • Lære enkle ord på samisk • Høste fra naturen og lære å ta vare med et fokus på bærekraftig utvikling • Være med på lage og spise samisk mat. Delta på prosessen med reinslakting. • Bli kjent med og få delta i produksjon av samisk duoddji • Få kjennskap til samisk historie og hvorfor vi feirer samefolkets dag. • Få kjennskap til det samiske flagget og dens betydning. • Få se kofter fra ulike områder og andre tradisjonelle samiske plagg. • Vite at det er åtte årstider i det samiske årshjul

TRAFIKKSIKKERHETSARBEID

<p>Hovedmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> Barna skal få erfaringer og kunnskap om trafiksikkerhet, slik at de utvikler ferdigheter og får gode holdninger til å ferdes trygt i trafikken. <p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bevisstgjøre barn på riktig atferd i trafikken Bevisstgjøre ansatte på at de er forbilder for barn når de ferdes sammen i trafikken Bevisstgjøre foreldre på at de er rollemodeller for sine barn <p>Trafiksikkerhet integreres på ulike måter inn i rammeplanens 7 fagområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kommunikasjon, språk og tekst: Samtale, syn, hørsel, opplevelser. Kropp, bevegelse, mat og helse: Kroppsmestring, sansing, motorisk aktivitet Kunst, kultur og kreativitet: Gjenskaping og bearbeiding av opplevelser Natur, miljø og teknologi: Årstider og miljøvern. Bruk av digitale hjelpemidler: eks materiell fra Barnas trafikk-klubb. Antall, rom og form: Utforskning av ulike mønster, likheter, ulikheter, tidsbegrep Etikk, religion og filosofi: Samspill mellom mennesker, trafikk-kultur Nærmiljø og samfunn: kjennskap, erfaringer, lokalmiljø 	
0-3 år	3-5 år
<ul style="list-style-type: none"> Gi barna grunnleggende kunnskap og gode holdninger til å ferdes i trafikken på en trygg måte. Øve i barnehagen: sykler, skilt etc. Gi barna kunnskap om vei/gangsti/fortau/gangfelt, samt øve på å ferdes i trafikkbildet i nærmiljøet, samt å innarbeide gode vaner. Snakke om hvordan vi bruker øyne og ører i trafikken; stoppe opp, lytte etter lyder, se til venstre-høyre-venstre før vi krysser veien. Bruke opplegget til Tarkus. Alltid bruke refleksest på trafikkert vei eller utenfor barnehagens område. Illustrere refleksens funksjon inne/ute (mørkt rom, refleks og lommelykt evt lage «refleks-tre» på uteområdet). Bruke sykkelparken 	<ul style="list-style-type: none"> Gi barna grunnleggende kunnskap og gode holdninger til å ferdes i trafikken på en trygg måte. Gi barna kunnskap om vei/gangsti/fortau/gangfelt, samt øve på å ferdes i trafikkbildet i nærmiljøet, samt å innarbeide gode vaner. Gå to og to. Gå på skiltjakt – samtale om hva skiltene i nærmiljøet betyr. Snakke om hvordan vi bruker øyne og ører i trafikken; stoppe opp, lytte etter lyder, se til venstre-høyre-venstre før vi krysser veien. Bli obs på hvordan vær og vind kan påvirke hvordan vi ser og hører trafikken. Bruke opplegget til Tarkus og Naffen. Alltid bruke refleksest på trafikkert vei eller utenfor barnehagens område. Illustrere refleksens funksjon inne/ute (mørkt rom, refleks og lommelykt evt lage «refleks-tre» på uteområdet). Gaupegruppa få erfaring med hvordan man opptrer i trafikken
<p>Personalet må:</p> <ul style="list-style-type: none"> Planlegge og agere i tråd med turpermen; risikovurdering, telefonlister, minst to voksne på tur, beltefix på bussturer Være gode rollemodeller 	

DIGITAL PRAKSIS

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/profesjonsfaglig-digital-kompetanse/>

1-2 år	3-4 år	5-6 år
 <p>UNDER UTARBEIDELSE</p>		